

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationes De Deo Homine, Sive De Incarnatione Filii
Dei**

Hurtado de Mendoza, Pedro

Antverpiae, 1634

Sectio X. De claritate scientiæ beatæ. S. Thom. q. 10. a. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82720](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82720)

S. Thom.
q. 10.

§. 256. Tertio inferitur, nullam naturam intellectualem creatam esse comprehensibilem naturaliter ab alia, nec exactè, nec vulgariter. Probat in angelo non valente animum comprehendere: hic enim dicit ordinem transcendentalem ad infinitas species impressas distinctas essentialiter, & ad cognitiones, & effectus naturales, quos potest exercere: sed actu materiali non possunt cognosci infinita obiecta, nec actus infiniti possunt exerceri: igitur angelus non potest ita penetrare animum, ut in eo cognoscat omnes effectus in specie, nec omnia prædicata, ut explicatur comparatione illorum: ergo nec potest eum comprehendere. Non posse actu naturali cognosci infinita, non eget probatione, cum vix illud admittatur in supernaturali. Possè animum cognitiones infinitas, est certum: quia obiecta naturalia possunt esse sine fine: item actus reflexi possunt absque fine multiplicari in specifica distinctione semper. eadem ratione non potest comprehendi materia forma: quia dicit ordinem ad formas infinitas.

§. 257. Secundo probatur: angelus non potest vno actu cognoscere omnia prædicata animi rationalis, ut explicatur in ordine ad omnes effectus; nec in eo potest penetrare omnes effectus: ergo non potest eum comprehendere. Probo antecedens: quia illa cognitio angeli cognosceret seipsam in singulari: quia animus aliqua cognitione potest eam quidditatiuè videre: hæc autem cognitio cognoscens eam sui cognitionem, cognosceret seipsam.

§. 258. Obijcis: Ergo iam præter Deum aliquid etiam est incomprehensibile: hoc autem est falsum: ergo. Distinguo Maiorem: aliquid præter Deum est omnimodo incomprehensibile, nego Maiorem: quia comprehensione habituali omnia creabilia possunt comprehendi, quod satis est ad prædicatum proprium incomprehensibilitatis, ut dixi §. 251. est incomprehensibilis creatura comprehensione actuali, concedo Maiorem, & nego Minorem in hoc sensu. Ne autem sit vllus scrupulus, nego Maiorem: omnis enim creatura ordinis naturalis est comprehensibilis actu supernaturali: qui & infinitos animi effectus potest cognoscere: nec propterea veniet in cognitionem claram sui.

§. 259. At obijcis iterum: Ille supernaturalis actus est cognoscibilis ab anima actu naturali: ergo potest cognoscere seipsum. Distinguo antecedens: est cognoscibilis clarè & distinctè, nego antecedens: est cognoscibilis confusè, & sub ratione communi, concedo antecedens, & nego consequentiam: quia ex cognitione confusa & vniuersali sui non potest actus se in singulari cognoscere: quia ad actum confusum non est opus ut actiuè concurrant omnia obiecta confusè cognita; sed satis est si aliquod concurrat, cuius cognitio sit indifferens ad omnia: etenim cognitio seipsam cognoscit in ratione communi cognitionis: hæc autem species à nullo obiecto, in singulari oritur, sed potest à quolibet. De quo alibi: hæc enim sunt certa.

§. 260. Obijcis Tertio: Actus supernaturalis comprehendens animam, etiam cognosceret seipsum: quia comprehenderet potentiam obedientialem animæ: ergo anima est incomprehensibilis supernaturaliter. Nego antecedens, ad probationem, respondeo animam posse comprehendi, quin comprehendatur potentia obedientialis formali-

ter, ut explicatur per ordinem ad effectus supernaturales: quia illa potentia non est transcendentalis ordo, sed sola non repugnans ad supernaturales effectus; vel est potentia inchoata, & remota, sine cuius comprehensione potest animus comprehendi.

§. 261. Tandem deduco, nec gratiam, nec lumen gloriæ, nec substantiam supernaturalem esse comprehensibilem actualiter, benè tamen habitualiter. De secunda parte constat: quia nullus est earum rerum effectus, quin possit in singulari actu supernaturali cognosci. Quo discriminatur à Deo incomprehensibili etiam habitualiter, quod satis esset etiam in naturalibus ad ostendendum prædicatum proprium Dei. in præsentem autem minus esset incommodi: quia incomprehensio actualis competit gratiæ, quia est in ordine diuino. Probat autem illatum: quia lumen potest clarè videre in Deo quamlibet cognitionem supernaturalem: item scientia infusa eam potest immediatè videre: ergo comprehensio lumine ea comprehensio se videret in singulari.

SECTIO X.

De claritate scientiæ beate.

S. Thom. q. 10. a. 4.

§. 262. Quid sit euidentiæ actuum intellectus, explicui vol. 2. disp. 25. Breuiter dico, euidentiæ esse perfectionem actus intellectus, quo tam clarè & distinctè cognoscitur obiectum, ut illud negare non possit. Hæc impotentia negandi obiectum potest considerari & in actu primo, & in secundo. in primo, quia principia sunt tam perfecta, ut non possit cum illis componi dissensus: v. gr. cum habitu scientiæ infusæ, & specie impressa: de obiecto supernaturali non potest componi de eodem obiecto. dissensus in actu secundo consideratur: quia actus euidens non potest expelli dissensu. itaque claritatem actus & limpiditatem explicamus per oppositionem cum opposito dissensu: hæc autem oppositio oritur ex perfectione actus.

§. 263. Christus habet perfectissimam visionem inter omnes posibles creaturas de potentia ordinaria: quia est infinitè intensa. est autem quæstio, vtrum sit clarior & euidentiior inter omnes: Comparatio euidentiæ potest esse inter visionem Christi, & ceterorum Beatorum: item inter eandem, & visionem Dei de se ipso. S. Thomas art. 4. cum interrogasset; vtrum Christus videat Deum clariùs quam ceteri Beati? respondet affirmatiuè: quia Christus melius illis Deum videt. Hæc ratio non videtur efficax: quia potest videri Deus cum æquali claritate, & perfectione inæquali. Quia duo Beati possunt ita videre Deum, ut vterque in illo videat eadem prædicata cum connotatione ad creaturas easdem; alter autem remissiùs altero. iam enim ostendi, intensionem non potrigi ad diuersa obiecta secundaria; sed ad eadem omnino. item demus videri solum Deum; potest inæquali intensione videri.

§. 264. Hinc argumentor: Intensior illa cognitio est perfectior, quam remissa, & non est clarior: ergo ex maiori perfectione non arguitur maiori cla-

claritas: eam non esse clariorem, probo: vtraque cognitio habet eandem necessitatem in actu primo ad assentiendum Deum esse: quia actus primus sunt lumen, Deus in ratione obiecti, & intellectus: quæ vtrobiq; habent eandem necessitatem. item ex parte obiecti respondent eadem prædicata tam primaria, quam secundaria. Ex parte verò actus vterque est æquè inamissibilis assensu opposito: sed eadem necessitas ad assensum est eadem claritas: ergo illi actus habent eandem claritatē. & quamvis actus essent inæquales essentialiter; possent esse æquè evidentes: quia æquali necessitate ferrentur in Deum: vt actus intellectus intuens colorem, perfectior est visione externa coloris eiusdem, non tamen euidētiōr. Habet quidem meliorem euidētiā, non tamen maiorem, vt habet veritatem meliorem, non tamen maiorem.

§. 265. Adhæc actus melior potest esse minus clarus. Pono vnum actum intensum vt centum terminatum ad Deum, & angelum dumtaxat; alium verò intensum vt octo terminatum ad Deum, angelum, & leonem: hic secundus actus non est tam bonus, quam primus (vt ex omnibus pono,) & est clarior: ergo. Probo Minorem. penetrat Deum in ordine ad plura prædicata, & in eo videt plures effectus: ergo est clarior. Probo consequentiam: quia prior non attingit explicitè Deum vt potentem leonem, ita vt possit ex illo solo efformari hic conceptus: *Deus potest absolute facere leonem*; formaliter quidem hic: *Deus potest facere leonem, si leo potest fieri*: id enim spectat ad perfectionem Dei. actus autem secundus efformat hunc conceptum: *Deus potest absolute facere leonem, & leo est absolute factibilis à Deo*: ergo secundus actus distinctiùs attingit Deum ad formandos hos conceptus. Item ijs prædicatis assentiuntur necessariò: actus autem primus non assentiuntur necessariò: ergo clarior est secundus actus, quam primus.

§. 266. Confirmatur apertè. pone actum intensum terminatum ad Deum, & possibilis in commune, non verò ad actum liberum: pone alium remissum terminatum ad eadem possibilis, & vnum actum liberum, & vnam creaturam existentem. Hic actus clariùs penetrat prædicata Dei: quia præter penetrata primò, ipse penetrat denominationem liberam: item & existentiam effectus: ergo actus minus bonus potest esse magis clarus.

§. 267. Dico Primò: Actus scientiæ Christi sunt clarissimi inter omnes possibles creaturis. Probatur. penetrant Deum ad omnia, ad quæ est penetrabilis de potentia absoluta; ita vt repugnet à creatura videri aliud prædicatum in Deo, aliamque creaturam. ad quæ omnia est necessitas tam ex parte actus primi, quam secundi: ergo non potest visio esse clarior. Probo consequentiam: quia euidētia & claritas sunt perfectio ita attingendi obiectum, vt necessariò illi præbeat assensus secundum aliquod prædicatum, & effectum: sed tanta perfectione Christus Deum attingit, vt non possit illi obiecto necessariò assentiri secundum plura prædicata: ergo non potest à creatura clariùs videri.

§. 268. Obijcies: Deus potuit producere plures creaturas, & Christus eas videre: ergo potuit esse actus clarior. Probo consequentiam: quia tunc viderentur plura prædicata libera, & effectus plures. Secundo, demus eas esse productas, & à Christo nesciri; sciri autem quæ sunt nunc: in eo euentu

Pet. Hurtado de Mendoza de Incarn. pars I.

Christus non cognosceret: ergo nec nunc. *Respon. s. Thom. deo Primò, sermonem esse de scientia vt beante: 2. 10. at non beat, vt est de liberè existentibus, sed de possibilibus, & de Deo secundum se. Secundo respon. deo, negatà consequentiā: ad primam probationem, distingo antecedens: plura prædicata vt libera, concedo antecedens; vt necessaria, nego antecedens, & consequentiam, vt mox dico.*

§. 269. Ad secundam probationem, concessio antecedenti, nego consequentiam: quia nunc cognoscit Christus in singulari omnia, quæ sunt: item & cognoscit non esse alia in singulari, nec esse alium actum intellectus aut voluntatis circa aliud singulare, ratione cuius penetrat in Deo omnia, quæ possunt à creatura penetrari. At in casu antecedentis cognosceret Christus omnia hæc, quæ existunt positiuè: at non cognosceret negationem ceterorum, vt nunc cognoscit; cetera enim nec affirmaret, nec negaret illo actu: at nunc ea negat: ob quod tam clarè cognoscit nunc Deum, quam si plura produxisset, & cognosceret: quia nunc nullum prædicatum latet Christum cognoscibile à creatura, nec effectus vllus. Quod confirmatur ex ipso Deo: quia nunc tam clarè se cognoscit, quam si produxisset infinita alia. Ratio à priori est cognitio clara negationis aliarum rerum: hæc negatio non est in esse possibili: omnia enim sunt possibilia: ob quod cognitio aliquorum, & non plurium est minus clara: quia cum in eo statu sint plura, non potest cognosci illorum negatio, vt in statu existentia: at cognitio omnia non attingens est minus clara.

§. 270. Hinc deduces, cur visio Christi sit clarior, quam aliorum Beatorum, nempe, quia penetrat in Deo plura prædicata, & effectus plures, quibus assentitur necessariò: distinguit ergo plura prædicata, & penetrat cum necessitate illis assentiendi: è quibus multa latent alios Beatos, quæ cum aliqua specie obscuritatis attingunt, quin possint illa expressè affirmare.

§. 271. Dico Secundo: Cognitio creata Christi est minus clara, quam increata. Primò, quia increata attingit plura prædicata in Deo, quam creata, cum necessitate illis assentiendi: ergo est clarior. Antecedens constat: quia singularia prædicata Dei de tota collectione creaturarum collectim acceptarum, non attinguntur scientia creata, increata attinguntur. Secundo, licet eadem prædicata attingerentur, adhuc esset euidētiōr increata scientia: quia circa idem prædicatum Deus habet maiorem necessitatem assentiendi: ergo & maiorem euidētiā. Consequentia patet: quia euidētia est necessitas assentiendi: vnde maior euidētia est maior necessitas. Antecedens est certum: quia assensus Dei de seipso est necessarius per essentiam, qui nec contineri potest ab actu primo, nec destrui in secundo: at visio potest destrui cum lumine, item & conservari lumen absque visione. Nec esset tam euidens cognitio identificata cum lumine: quia posset non esse; at increata non potest.

SECTIO XI.

De certitudine scientiæ beatæ.

§. 272. **C**ertitudo est perfectio actus intellectus, qua ita est verus, vt non possit esse falsus, vt ostendi vol. 2. disp. 25. Quæ perfectio con-

Kk fide